

Sportverenigingen

Een selectie uit de monitor Sport en corona –
De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Redactie

Hugo van der Poel

Ine Pulles

Oplegger – Sportverenigingen

Dit document bevat het hoofdstuk ‘Sportverenigingen’ uit de monitor Sport en corona - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen, in het bijzonder de financiële gevolgen. Het hoofdstuk gaat onder andere in op de gevolgen voor verenigingsactiviteiten, ledenontwikkeling en -binding, financiële huishouding, overlevingsstrategieën, het gebruik van ondersteuningsmaatregelen en de veerkracht van verenigingen.

Dit hoofdstuk is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de monitor Sport en corona, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak.* De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond monitor Sport en corona

De monitor Sport en corona bundelt de tot en met juni 2020 beschikbare ‘coronaonderzoeken’ in de sportwereld. Met elkaar geven deze onderzoeken een beeld van de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport-, speel- en actief beweeggedrag, de organisatie en de financiering van de sport in Nederland. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, ongeorganiseerde sport, topsport, sportevenementen en de ondersteuningsstructuur (sportbonden, NOC*NSF).

De rapportage is uitgevoerd door het Mulier Instituut met steun van het ministerie van VWS en in samenwerking met een groot aantal partijen uit de sportsector. Deze rapportage is de eerste in een reeks monitorrapportages en één van de eerste activiteiten van het nieuw opgerichte kennisconsortium Sport en corona. In het kennisconsortium Sport en corona hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform [Sportencorona](#) ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

* De algemene bijlagen, waaronder bijlage 1 waarnaar ook in dit hoofdstuk wordt verwezen, zijn te vinden in de totaalrapportage.

3. Sportverenigingen

Janine van Kalmthout, Jo Lucassen en Peter van Eldert

De coronamaatregelen hebben de verenigingssport vrijwel geheel lamgelegd. Dit hoofdstuk beschouwt de gevolgen van de coronamaatregelen voor sportverenigingen, in het bijzonder de financiële gevolgen (paragraaf 3.2).

3.1 Zorgen en veerkracht sportverenigingen

De cijfers over sportverenigingen zijn gebaseerd op een onderzoek onder 3.200 sportverenigingen in Nederland. De dataverzameling vond plaats van 1 t/m 13 april 2020. In deze periode bestond nog veel onduidelijkheid over de duur, inhoud en gevolgen van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. De gegevens moeten daarom als een eerste indicatie van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen in Nederland worden beschouwd. Vanaf 29 april tot aan 1 juli zijn enkele versoepelingen van de coronamaatregelen geweest waardoor sportverenigingen deels open konden. Per 1 juli 2020 is zowel binnen- als buitensport toegestaan en zijn sportaccommodaties, sportverenigingen en sportkantines weer open. Rekening houdend met de algemene coronamaatregelen, doorgevoerd in het Protocol verantwoord sporten¹, kan in sportverenigingen weer worden gesport. De consequenties van deze openstelling zijn niet in het onderzoek meegenomen.

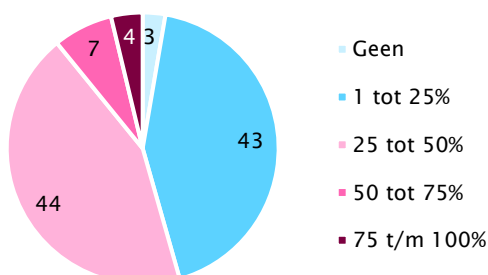
Gevolgen verenigingsactiviteiten

Met de sluiting van de sportaccommodaties ter bestrijding van het coronavirus kwamen meteen alle verenigingsactiviteiten stil te liggen. Met verenigingsactiviteiten worden trainingen/lessen, wedstrijden/competities, toernooien en niet-sportactiviteiten zoals feesten, kampen, rommelmarkten en quizavonden bedoeld.

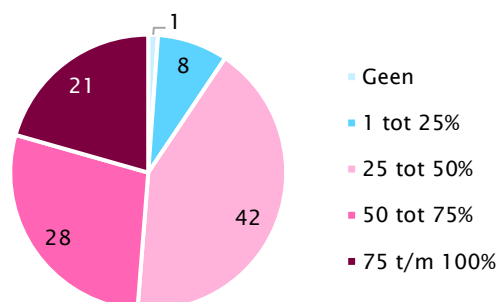
Figuur 3.1 laat zien dat vrijwel alle sportverenigingen in Nederland zijn geraakt door de sluiting van de sportaccommodaties. De gevolgen van de sluiting van de sportaccommodaties voor de verenigingsactiviteiten zijn sterk afhankelijk van het verloop van het seizoen en verschillen daarom sterk per tak van sport. Over het algemeen zijn het de veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis), die aangeven een groter gedeelte van de jaarlijkse verenigingsactiviteiten te zullen gaan missen door sluiting van de sportaccommodatie in het voorjaar. In mei 2020 hebben buitensportverenigingen weer een deel van hun activiteiten kunnen oppakken, vooral (jeugd-)trainingen. Maar omdat er nog geen wedstrijden gespeeld mogen worden en de sportkantines in elk geval tot 1 juli 2020 gesloten blijven, missen de buitensportverenigingen nog steeds veel omzet en blijven ze beperkt in hun mogelijkheden voor ledenwerving. Aangezien binnensportaccommodaties in juni 2020 nog steeds dicht zijn en wedstrijden, toernooien nog niet mogelijk zijn, missen binnensportverenigingen vrijwel alle verenigingsactiviteiten en daarmee gepaard gaande inkomsten, en mogelijkheden voor ledenbinding en -werving.

¹ <https://nocnsf.nl/sportprotocol>

Figuur 3.1 Aandeel van de jaarlijkse verenigingsactiviteiten dat wordt gemist door sluiting vereniging in maanden maart en april (in procenten, n=3.256)

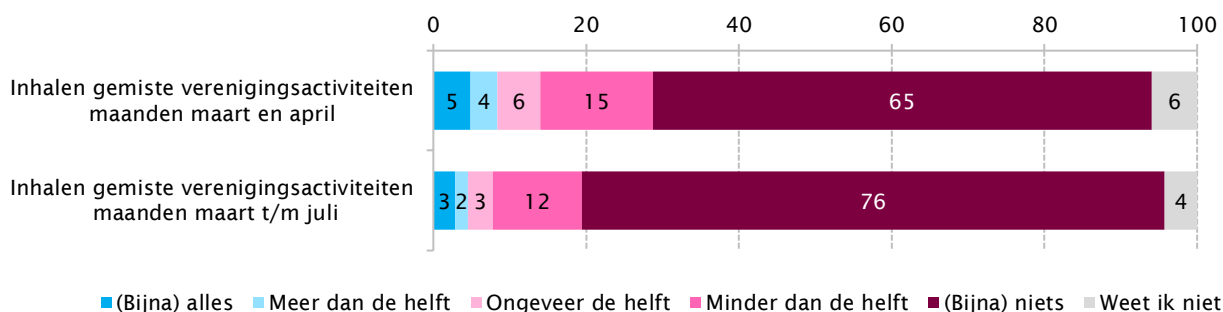
Figuur 3.2 Aandeel van de jaarlijkse verenigingsactiviteiten dat wordt gemist door sluiting vereniging in maanden maart t/m juli (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Twee op de drie verenigingen (65%) zeggen (bijna) niets van hun gemiste verenigingsactiviteiten in de maanden maart en april later in het jaar te kunnen inhalen (figuur 3.3). Dit betekent voor verenigingen dat het merendeel van de activiteiten die in het voorjaar zouden plaatsvinden niet worden uitgesteld, maar worden afgelast. Met als gevolg dat de inkomsten die deze activiteiten zouden genereren, niet geïncasseerd zullen worden.

Figuur 3.3 De mate waarin gemiste verenigingsactiviteiten in de maanden maart en april en in de maanden maart t/m juli later dit jaar kunnen worden ingehaald (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Gevolgen ledenontwikkeling en ledenbinding

De beperkende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus hebben naar verwachting ook gevolgen voor de ledenontwikkeling van sportverenigingen. Ruim vier op de tien verenigingen (45%) verwachten minder nieuwe leden vanwege de coronacrisis (zie figuur 3.4). Dit is veelal een direct gevolg van sluiting van de sportaccommodaties, waardoor nieuwe leden zich minder snel zullen aanmelden. Anderzijds is dit een gevolg van wervingsacties die niet door kunnen gaan, zoals scholeninstuiven of open dagen, die naar verwachting normaliter nieuwe leden zouden opleveren. Dit zal voor veel verenigingen in het volgende seizoen gevolgen hebben voor de contributies die zij kunnen innen, maar wellicht ook voor de kantine-opbrengsten, les gelden en/of het vervullen van kaderfuncties.

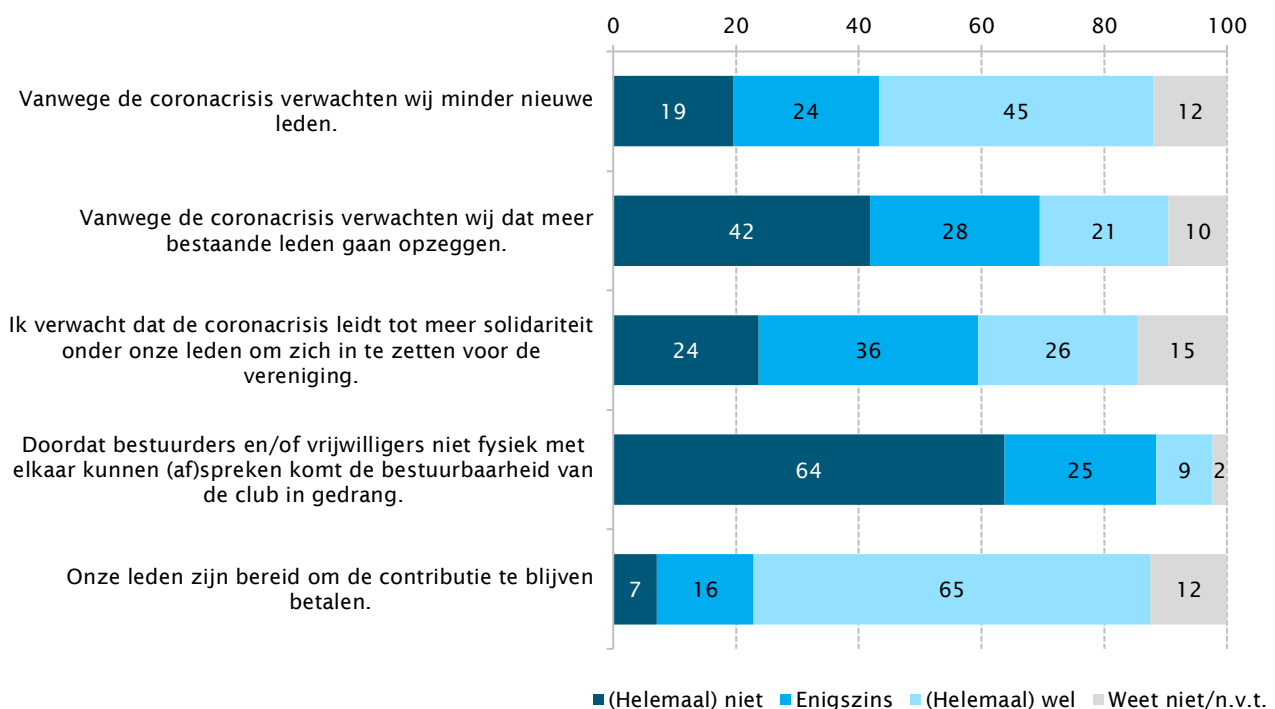
Een vijfde van de verenigingen verwacht (21%) dat bestaande leden hun lidmaatschap vanwege de coronacrisis gaan opzeggen (zie figuur 3.4), onder andere doordat leden inmiddels een andere invulling van hun sportavond hebben gevonden en/of vanwege angst voor het virus bij hun type (contact)sport. Vier op de tien verenigingen (42%) verwachten dat hun leden gedurende de coronacrisis lid zullen blijven van

de vereniging. Veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis) hebben het minst vertrouwen dat hun leden lid blijven (37%). Dit zijn ook de verenigingen die het grootste deel van de jaarlijkse verenigingsactiviteiten vanwege het coronavirus verwachten mis te lopen.

Veel verenigingen hebben vertrouwen in de bereidheid van hun leden om de contributie te blijven betalen. 7 procent van de verenigingen denkt dat hun leden niet bereid zijn om de contributie te blijven betalen. Twee derde van de verenigingen (65%) verwacht dat hun leden wel bereid zijn om de contributie te blijven betalen.

Een kwart van de verenigingen (26%) verwacht dat de coronacrisis leidt tot meer solidariteit onder de leden om zich in te zetten voor de vereniging (figuur 3.4). Verenigingen geven aan dat dit komt doordat de vereniging weer meer gewaardeerd wordt. Een kwart van de verenigingen (24%) verwacht dit juist niet. Door elkaar niet te ontmoeten en samen te sporten gaan sociale contacten en binding verloren en daarmee wordt de samenhang binnen de vereniging bedreigd. Daarnaast wordt aangegeven dat de coronacrisis een grotere druk op de vrijwilligers en bestuurbaarheid van de vereniging legt. Eén op de tien verenigingen (9%) geeft aan dat de bestuurbaarheid van de club daadwerkelijk in het gedrang komt doordat bestuurders en/of vrijwilligers niet fysiek met elkaar kunnen (af)spreken. Dit zijn met name de grote (> 250 leden) en middelgrote (101-250 leden) verenigingen. Andere verenigingen geven aan dat de crisis juist een impuls geeft om op creatieve manieren met elkaar in contact te komen. Tot slot zeggen veel verenigingen deze periode te benutten voor achterstallig onderhoud, omdat de accommodatie leeg is en vrijwilligers thuis zijn.

Figuur 3.4 Verwachte gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

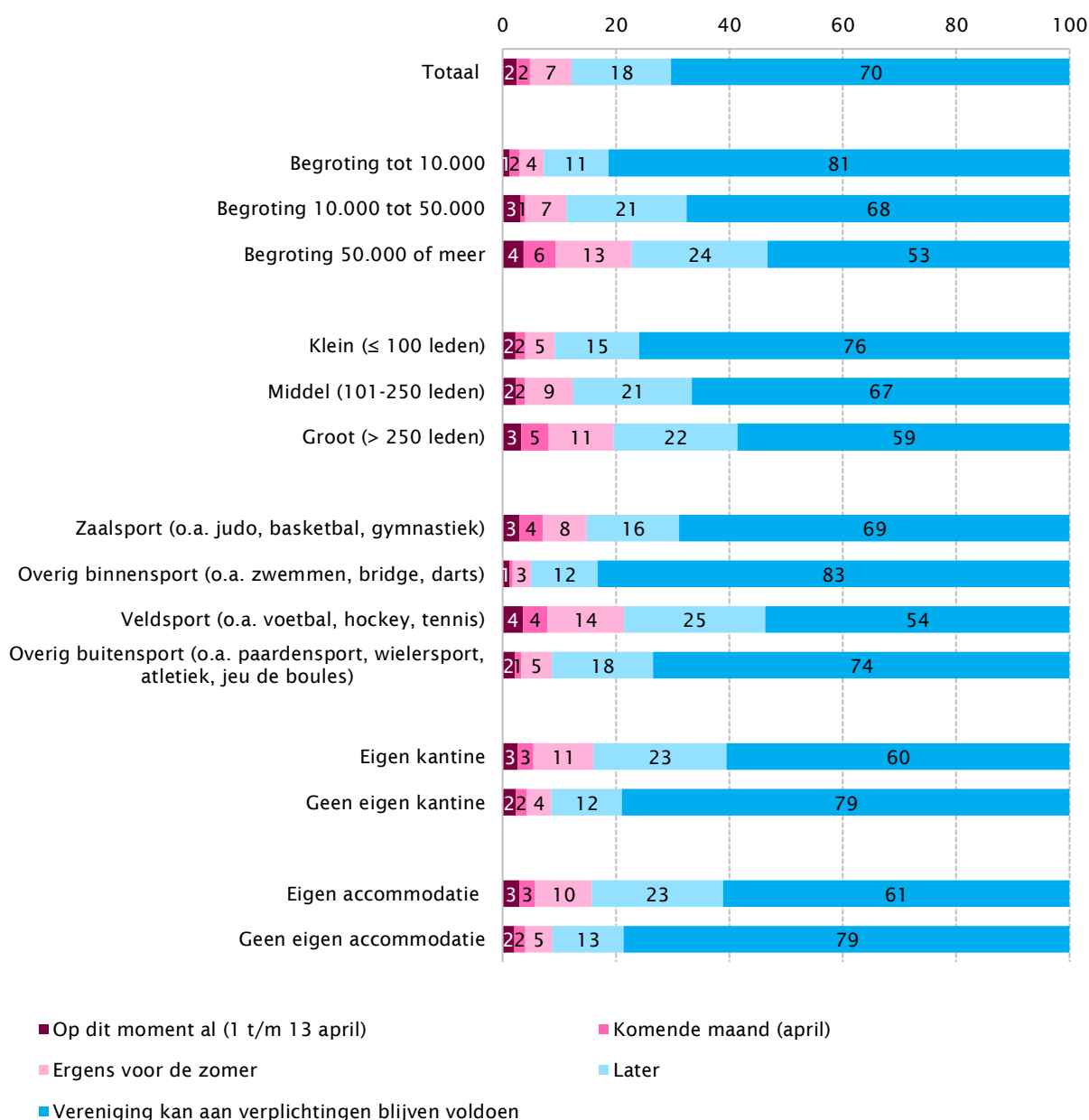
Gevolgen financiële huishouding

Begin april verwachtten zeven op de tien verenigingen (70%) dat met de beperkende maatregelen tot en met 28 april 2020, zij aan de lopende financiële verplichtingen kunnen blijven voldoen zonder gebruik te maken van noodmaatregelen (figuur 3.5). Dit zijn met name overige binnensportverenigingen (onder andere zwemmen, bridge, darts, 83%), verenigingen met een kleine begroting (tot 10.000 euro (onder andere biljart, bridge, kegelen), 81%), verenigingen zonder eigen kantine (79%) en verenigingen zonder

eigen accommodatie (79%). Hoe groter de begroting van verenigingen, hoe moeilijker het voor verenigingen lijkt om aan hun financiële verplichtingen te voldoen. Daarnaast wordt het voor verenigingen lastiger om aan de lopende financiële verplichtingen te voldoen naarmate een groter aandeel van de jaarlijkse verenigingsactiviteiten door sluiting van de sportaccommodatie wordt misgelopen.

Vooraf verenigingen met betaald personeel geven aan op dit moment (begin april, 3%), komende maand (7%) of ergens voor de zomer (16%) niet meer te kunnen voldoen aan de lopende financiële verplichtingen (niet in figuur). 26 procent van de verenigingen met betaald personeel verwacht na de start van de zomer niet meer aan de lopende financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Aangezien de beperkende maatregelen voor de sportverenigingen ook na 28 april 2020 grotendeels nog van kracht zijn, is de verwachting dat het aantal verenigingen dat niet meer aan de financiële verplichtingen kan voldoen zal toenemen.

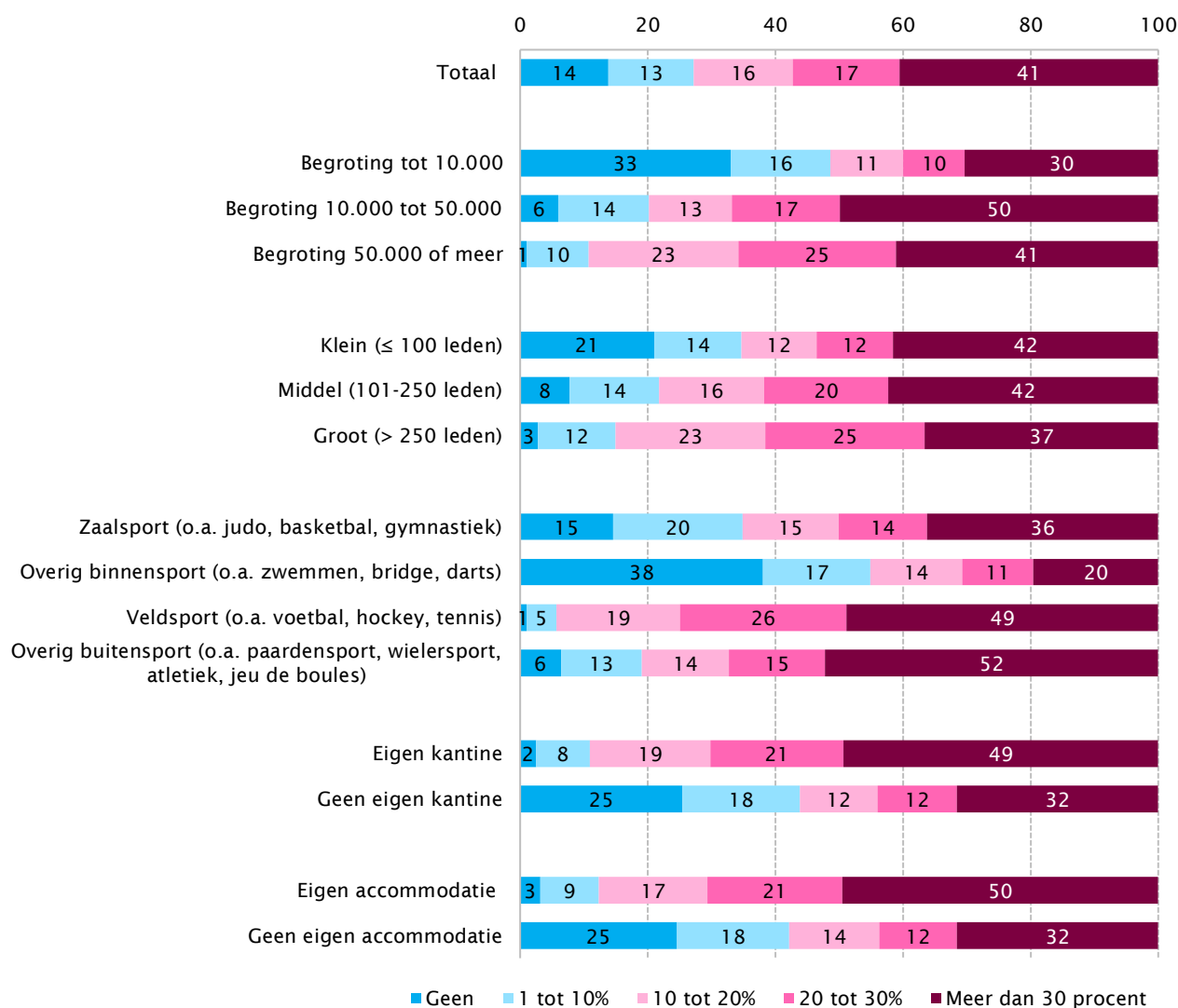
Figuur 3.5 Moment waarop niet meer aan financiële verplichtingen kan worden voldaan zonder gebruikmaking van noodmaatregelen, uitgesplitst naar kenmerken verenigingen (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Bij sluiting van de sportaccommodaties tot en met juli is het aandeel verenigingen dat geen inkomstenderving verwacht 14 procent (figuur 3.6), terwijl vier op de tien verenigingen (41%) meer dan 30 procent van de begrote inkomsten mislopen. Dit zijn voornamelijk overige buitensportverenigingen (zoals paardensport, wielersport, atletiek, jeu de boules, 52%), veldsportverenigingen (onder meer voetbal, hockey, tennis, 49%), verenigingen met een eigen accommodatie (50%), verenigingen met een middelgrote begroting (10.000 tot 50.000 euro (onder andere jeu de boules, volleybal, handboogschieten), 50%) en verenigingen met een eigen kantine (49%).

Figuur 3.6 Verwachte misgelopen inkomsten in percentage van de begrote inkomsten in categorieën bij sluiting vereniging tot en met juli, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=2.605)

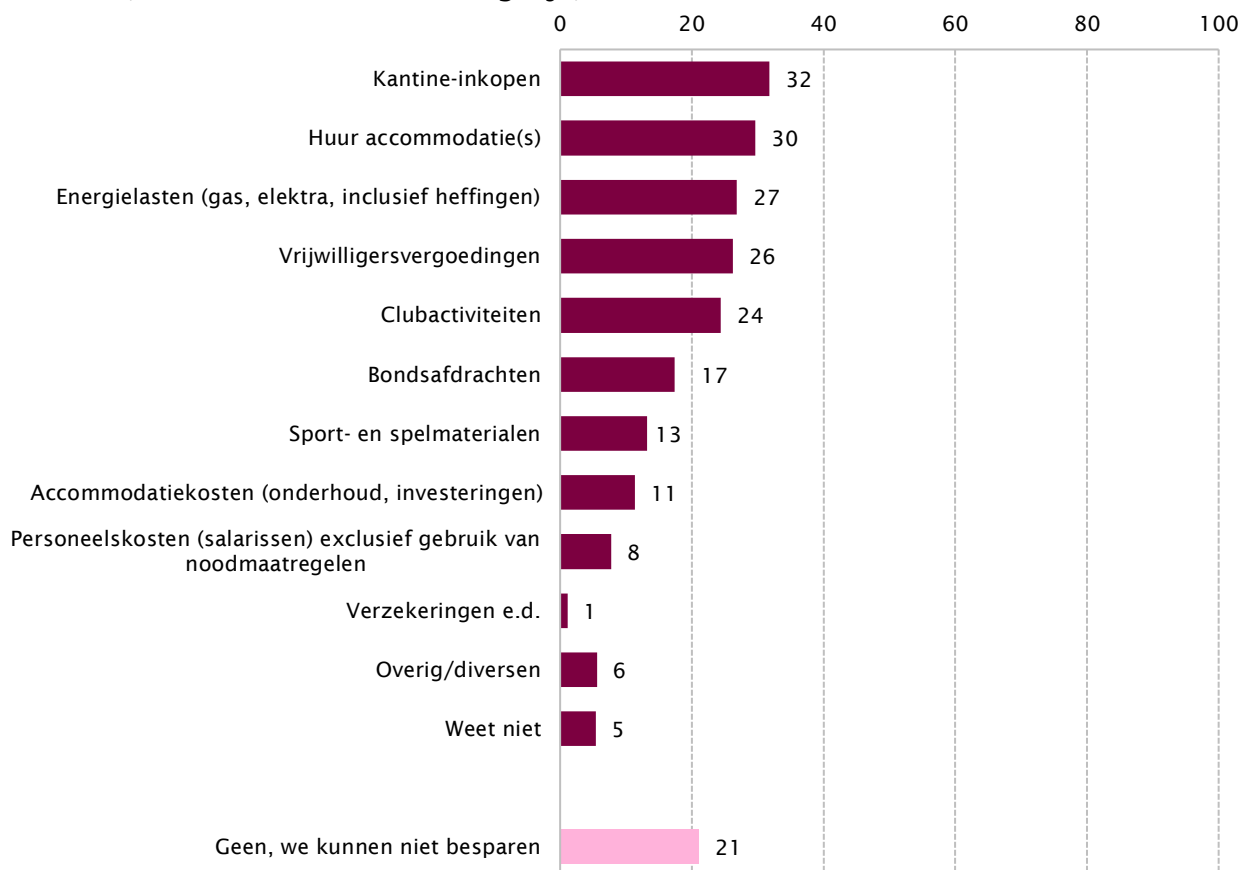
Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Overlevingsstrategieën

Het merendeel van de verenigingen in Nederland (79%) verwacht in staat te zijn om tijdens de coronacrisis bezuinigingen door te voeren (figuur 3.7). Verenigingen die een (of meer) (sport)accommodatie(s) voor de sportactiviteiten huren, verwachten op de huur (40%), vrijwilligersvergoedingen (30%), energielasten (24%) en clubactiviteiten (25%) te kunnen besparen (niet in figuur). Verenigingen met een eigen sportaccommodatie en kantine geven aan te kunnen bezuinigen op de kantine-inkopen (67%),

energielasten (59%), vrijwilligersvergoedingen (34%) en clubactiviteiten (29%, niet in figuur). Eén op de vijf verenigingen (21%) geeft aan niet te kunnen besparen op hun uitgavenposten. Dit zijn overwegend verenigingen met een kleine begroting (tot 10.000 euro, 35%), overige binnensportverenigingen (34%), verenigingen zonder eigen kantine (30%), kleine verenigingen (29%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (29%).

Figuur 3.7 Uitgavenposten waar verenigingen verwachten op te kunnen bezuinigen tijdens de coronacrisis (bij beperkende maatregelen tot en met 28 april of tot en met juli) (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=3.256)

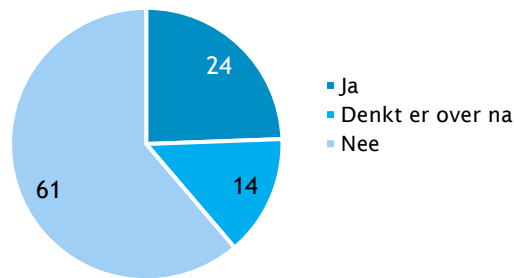

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Een kwart van de verenigingen (24%) geeft begin april aan alternatieve beweegopties of alternatieve verenigingsactiviteiten aan hun leden aan te bieden (figuur 3.8). Dit zijn vooral verenigingen die een arbeidsrelatie met werknemers hebben (36%), overige binnensportverenigingen (zoals zwemmen, bridge, darts) (33%) en grote verenigingen (> 250 leden, 29%). Verenigingen met alternatieve beweegopties en/of verenigingsactiviteiten delen het vaakst tips voor thuis training, beweegtips of trainingsfilmpjes (21%), online competities of mogelijkheden om de sport te beoefenen (17%), *challenges* (16%) en online trainingen of work-outs (15%). Verenigingen die dit doen, geven aan op deze manier de ledenbinding te willen behouden of hun leden mogelijkheden te bieden om op deze manier fit te blijven of met elkaar in contact te blijven. 14 procent van de verenigingen denkt er nog over na om alternatieve beweegopties of alternatieve verenigingsactiviteiten aan te bieden. Nu de binnensporten in elk geval tot 1 juli dicht blijven maar buitensporten op anderhalve meter mogelijk is, zoeken binnensportverenigingen naar mogelijkheden om hun sport buiten aan te bieden. Dit is onderstaande cijfers niet meegenomen.

Figuur 3.8 Aandeel verenigingen met alternatieve beweegopties/verenigingsactiviteiten voor hun leden (in procenten, n=3.256)

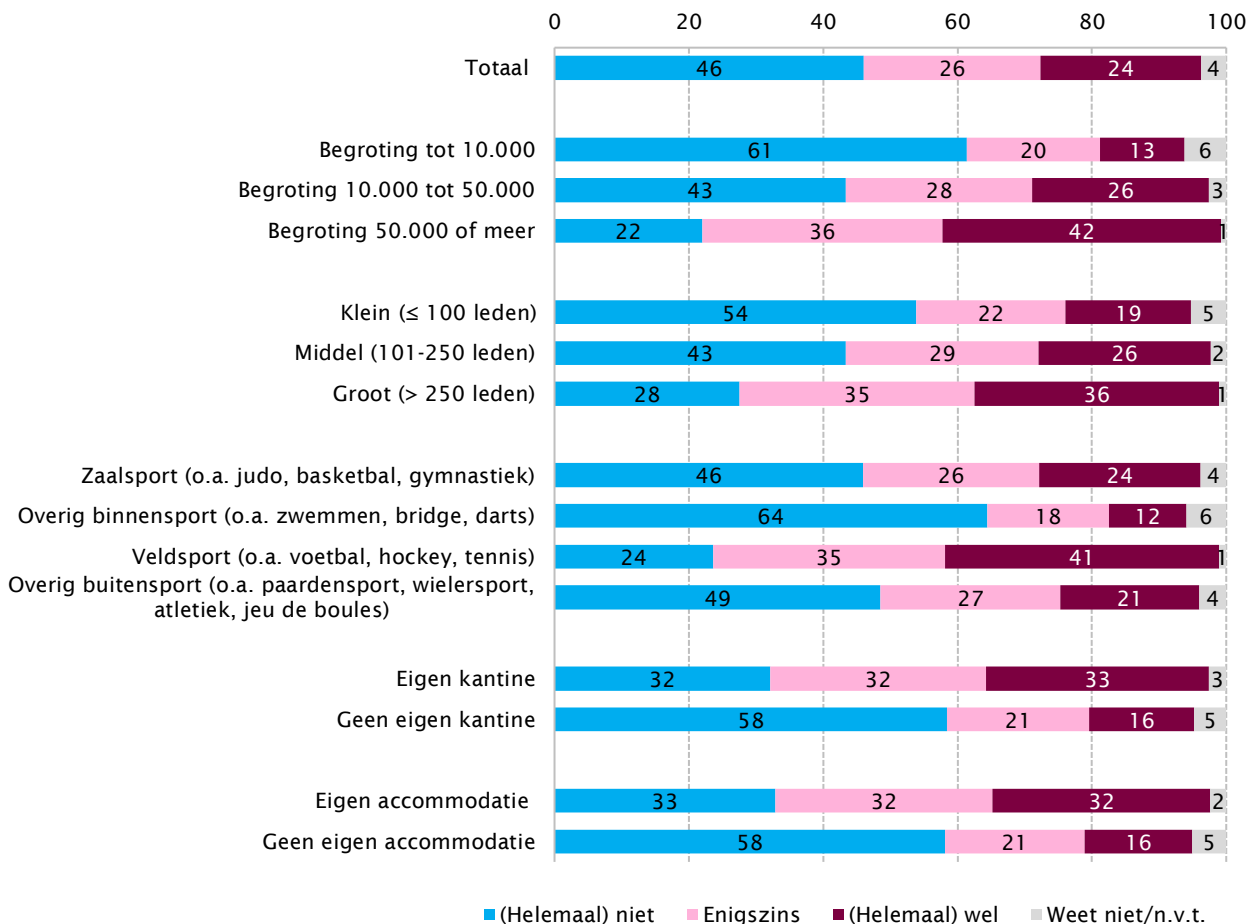

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Gebruik ondersteuningsmaatregelen

Ongeveer een kwart van de sportverenigingen in Nederland (26%) geeft aan dat steunmaatregelen, hulp of ondersteuning essentieel zijn om als vereniging de coronacrisis te kunnen overleven (figuur 3.9). Dit zijn veldsportverenigingen (41%), verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 42%), grote verenigingen (> 250 leden, 34%), verenigingen met een eigen kantine (33%) en verenigingen met een eigen accommodatie (32%). Daarnaast geven vier op de tien verenigingen met betaald personeel aan dat steunmaatregelen, hulp of ondersteuning essentieel zijn voor de vereniging om te overleven (43%, niet in figuur).

Figuur 3.9 De mate waarin steunmaatregelen/hulp/ondersteuning essentieel zijn voor de vereniging om te overleven, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=3.256)

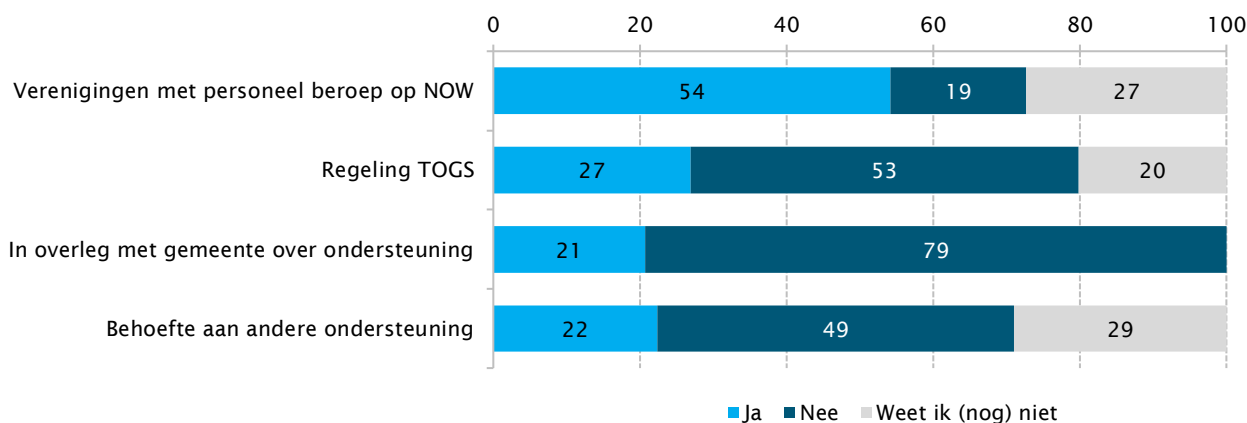
Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Ongeveer één op de vier verenigingen (27%) is van plan om een beroep te doen op de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS, zie bijlage 1, tabel B1.1). Dit zijn bovenal verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer (zoals golf, hockey, voetbal), 68%), veldsportverenigingen (onder andere voetbal, hockey, tennis, 66%), grote verenigingen (> 250 leden, 63%), verenigingen met een eigen kantine (47%) en verenigingen met een eigen accommodatie (45%). Ongeveer de helft van de verenigingen (53%) geeft aan geen gebruik te zullen of kunnen maken van deze regeling. Eén op de vijf verenigingen (20%) weet nog niet of ze gebruik wil maken van de TOGS.

Ongeveer de helft van de verenigingen (54%) die op dit moment een arbeidsrelatie hebben met werknemers is van plan om een beroep te doen op de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW, zie bijlage 1, tabel B1.1). Dit zijn over het algemeen grote verenigingen (> 250 leden, 64%), veldsportverenigingen (62%), verenigingen met een eigen kantine (59%), verenigingen met een eigen accommodatie (58%), overige buitensportverenigingen (onder andere paardensport, wielersport, atletiek, jeu de boules, 57%) en verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 61%). Een kwart van de verenigingen met een arbeidsrelatie met werknemers weet nog niet of ze gebruik wil maken van de NOW of dat ze hiervoor in aanmerking kan komen (27%).

Tot slot zijn twee op de tien verenigingen (21%) in overleg met de gemeente over eventuele maatregelen, hulp of ondersteuning. Dit gaat vooral over het opschorten, vrijstellen, verlagen of restitueren van huurverplichtingen (84%). Verenigingen in overleg met de gemeente zijn over het algemeen verenigingen met een arbeidsrelatie met werknemers (45%), verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 40%), grote verenigingen (> 250 leden, 40%), veldsportverenigingen (39%), zaalsportverenigingen (29%), verenigingen met een eigen kantine (28%) en verenigingen met een eigen accommodatie (26%). In het algemeen zijn de verenigingen die zich (ernstige) zorgen maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de sportvereniging, vaker van plan om een beroep te doen op de noodmaatregelen.

Figuur 3.10 Verwacht gebruik en behoefte noodmaatregelen door verenigingen (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

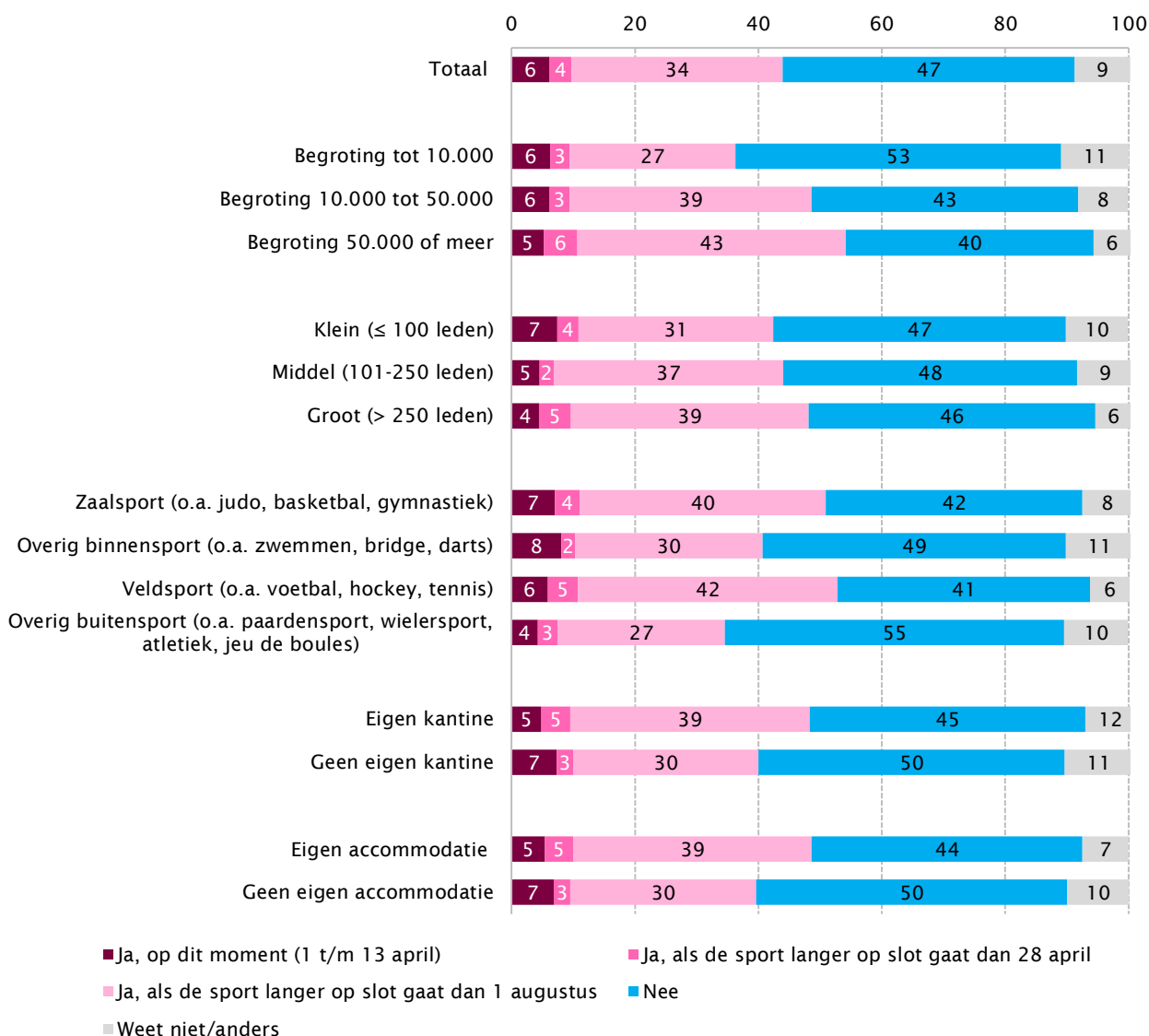
Naast de al bestaande steunmaatregelen hebben twee op de tien verenigingen behoefte aan andere ondersteuning van de Rijksoverheid, gemeente, sportbond of andere organisaties om de vereniging overeind te houden (22%). Dit zijn verenigingen met betaald personeel, veldsportverenigingen en verenigingen die een (of meer) sportaccommodaties huren. Van de verenigingen die aangeven behoefte te hebben aan andere vormen van ondersteuning van de Rijksoverheid, gemeente, sportbond of andere organisaties om de vereniging overeind te houden, geven de meeste verenigingen aan behoefte te hebben aan vrijstelling van de bondsafdrachten (69%) en het opschorten, afstellen, verlagen of restitueren van huurverplichtingen (57%). Daarnaast worden tijdelijk uitstel van lokale belastingen en heffingen (30%),

uitstellen of heroverwegen aangekondigde gemeentelijke huurverhoging (18%) en het versneld uitbetalen van gemeentelijke subsidies of andere overeenkomsten met sportverenigingen (17%) genoemd.

Veerkracht verenigingen

6 procent van de verenigingen in Nederland voelt zich vanwege de beperkende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus begin april (vier of vijf weken na verplichte sluiting van de sportaccommodaties in Nederland) bedreigd in het voortbestaan van de vereniging (zie figuur 3.11). Het aandeel verenigingen dat zich in haar voortbestaan bedreigd voelt, loopt op naar mate de vereniging voor langere tijd gesloten dient te blijven. Een derde van de verenigingen (34%) zegt dat haar voortbestaan wordt bedreigd als de beperkende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus tot langer dan 1 augustus duren. Dit zijn vooral verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 43%), veldsportverenigingen (42%), zaalsportverenigingen (40%), grote verenigingen (> 250 leden, 39%), verenigingen met een middelgrote begroting (10.000-50.000 euro, 39%), verenigingen met een eigen kantine (39%) en verenigingen met een eigen accommodatie (39%). Het aandeel verenigingen dat zich in haar voortbestaan bedreigd voelt vanwege de beperkende maatregelen loopt op naar mate verenigingen een groter gedeelte van de begrote inkomsten verwachten mis te lopen door de coronacrisis (niet in figuur).

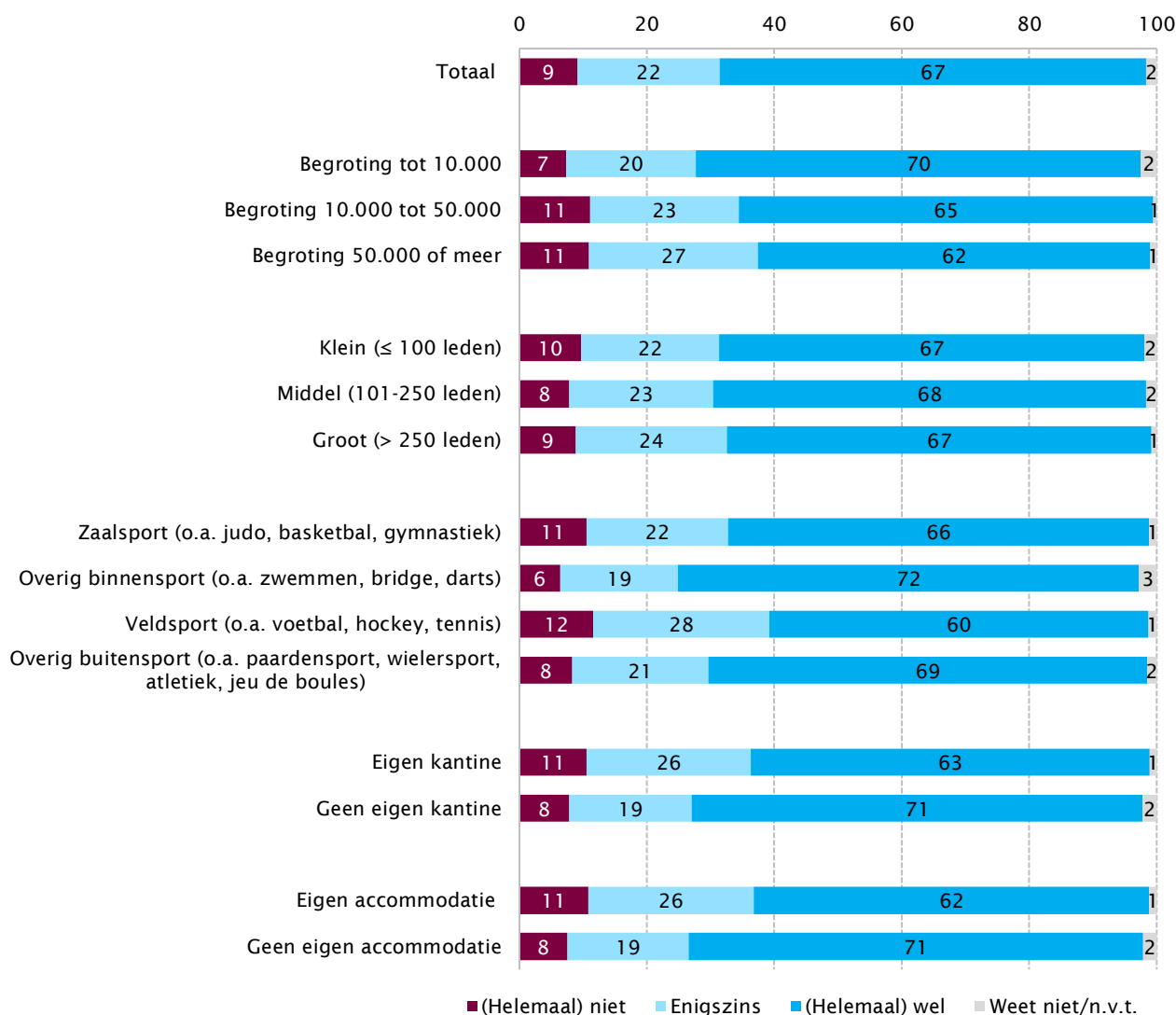
Figuur 3.11 Mate waarin de beperkende maatregelen i.v.m. het coronavirus een bedreiging vormen voor het voortbestaan van de vereniging, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

Met veerkracht wordt het vermogen van de vereniging bedoeld om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Twee op de drie verenigingen (67%) geven aan vertrouwen te hebben in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven (zie figuur 3.12). Over het algemeen hebben veldsportverenigingen (40%), verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 38%), verenigingen met een eigen accommodatie (37%), verenigingen met een eigen kantine (37%) en middelgrote verenigingen (101-250 leden, 31%) het minst vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. Het vertrouwen in de veerkracht van de vereniging daalt naar mate verenigingen een groter gedeelte van de begrote inkomsten verwachten mis te lopen door de coronacrisis (niet in figuur) en lijkt dus afhankelijk van de financiële gevolgen van de coronacrisis (niet in figuur).

Figuur 3.12 Vertrouwen in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=3.256)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst impact coronacrisis op sportverenigingen, april 2020.

3.2 Financiële gevolgen

Financiële gevolgen sportverenigingen

De verenigingen schatten, begin april, in bij sluiting van de vereniging tot en met juli tot 28 procent van de jaarlijkse begrote inkomsten mis te lopen.² Door de diversiteit aan sportverenigingen en de indeling van het sportseizoen lopen de percentages van gemiste inkomsten bij sluiting tot en met juli uiteen van 22 procent bij zaalsporten (o.a. judo, basketbal, gymnastiek) tot 28 procent bij veldsporten (o.a. voetbal, hockey, tennis). Enkele grote verenigingssporten, zoals voetbal en tennis, zaten tijdens deze periode aan het eind of het begin van het seizoen, wat gepaard gaat met veel activiteiten en horeca omzet.

² Hoeijmakers, R. & Kalmthout, J. van (2020). [Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: onderzoek naar de gevolgen van de beperkende maatregelen in verband met het coronavirus](#) Utrecht: Mulier Instituut.

Het CBS beraamt de totale jaarlijkse baten van de sportclubs op 1.21 miljard euro (CBS, Statline). Op basis van de inschatting van verenigingen (begin april) zou dit, bij sluiting tot en met juli, een geschatte inkomstenderving van 339 miljoen euro betekenen.

De verenigingen schatten in bij sluiting tot en met juli 11 procent van de begrote uitgaven te kunnen bezuinigen. Gezien de diversiteit aan verenigingen loopt de mate van waarin bezuinigd kan worden door verenigingen uiteen van 9 procent van de begrote uitgaven bij overige buitensporten als wielrennen, paardensport en atletiek tot 12 procent bij veldsporten als voetbal, hockey en tennis. Doorerekend zou dit uitkomen op mogelijke bezuinigingen bij sluiting tot en met juli van 133 miljoen euro.

Per saldo kan op basis van deze gegevens het omzetverlies uitkomen op $339 - 133 = 206$ miljoen euro bij sluiting tot en met juli 2020. Onduidelijk is wat van dit omzetverlies goed gemaakt kan worden als vanaf 1 juli weer binnen gesport mag worden en de sportkantine open mogen, in plaats van 1 augustus. Voor veel verenigingen is het sportseizoen dan al ten einde. Mogelijk dat een aantal verenigingen besluit in de zomervakantie open te blijven.

Steunmaatregelen

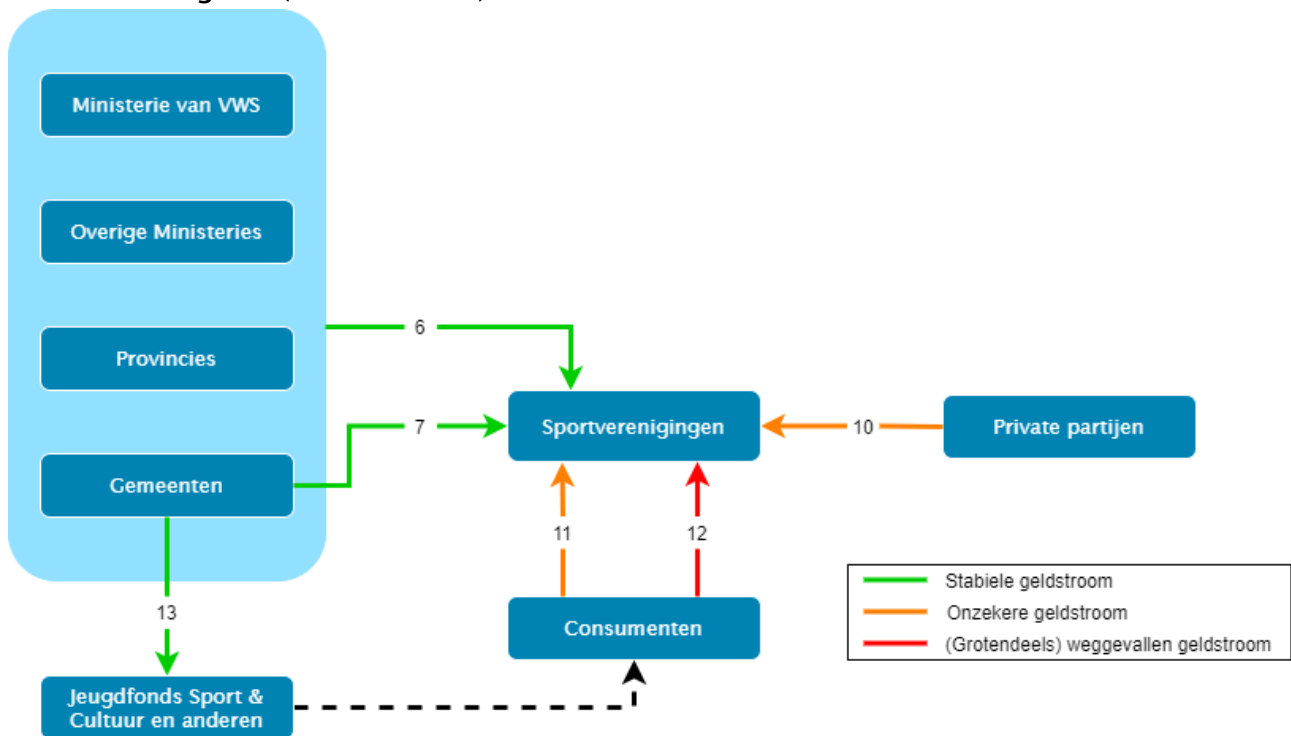
Voor sportverenigingen is een aantal steunmaatregelen beschikbaar: de TOGS, de NOW en het steunfonds van VWS (zie bijlage 1, tabel B1.1). Het steunfonds van VWS heeft een omvang van 110 miljoen euro en is bedoeld om de financiële problemen bij sportverenigingen te verlichten. 90 miljoen van de 110 miljoen is bedoeld voor gemeenten, om het verlies aan huurpenningen te compenseren, als ze verenigingen de huur van de sportaccommodatie kwijtschelden voor de periode 1 maart - 1 juni 2020. Het is nog niet bekend of en op welke manier verenigingen die niet direct huren van de gemeente maar van een andere organisatie, zoals een exploitant van zwembaden, in aanmerking kunnen komen voor het kwijtschelden van de huur in de periode 1 maart tot 1 juni 2020. Verwacht wordt dat het steunfonds van VWS met drie of vier maanden wordt verlengd.

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) verstrekt borgstellingen aan banken voor sportverenigingen die moeite hebben met het verkrijgen van een bancaire lening ten behoeve van de aanleg, bouw, renovatie of de aankoop van sportaccommodaties. Met ingang van 1 mei 2020 kan SWS ook borgstellingen verstrekken ten behoeve van zogenaamde 'noodkredieten'. Dat zijn leningen die specifiek bedoeld zijn voor het opvangen van de financiële schade die sportorganisaties hebben geleden als gevolg van de sluiting van de sportclubs als maatregel tegen de verspreiding van het coronavirus. Om het liquiditeitsprobleem van sportverenigingen op te vangen kunnen clubs bij de bank een aanvraag indienen voor een lening, een zogenaamd noodkrediet. Als de bank om een borgstelling vraagt, kan een vereniging bij SWS terecht voor een borgstelling voor een noodkrediet tot 250.000 euro.

Financiële stromen voor sportverenigingen

Zoals besproken in hoofdstuk 1 worden de financiële stromen gemonitord met een model dat grotendeels is gebaseerd op het Brancherapport Sport 2019 van KPMG. In figuur 3.13 wordt gevisualiseerd hoe de financiële stromen voor sportverenigingen lopen.

Figuur 3.13 Financiële stromen voor sportverenigingen en verwachte gevolgen coronamaatregelen (kleurindicatie)

Sportverenigingen ontvangen subsidie van gemeenten en nationale regelingen (zoals voor de aanstelling van buurtsportcoaches, pijl 6). Gemeenten dragen bij aan sportverenigingen in de vorm van niet-kostendekkende huurtarieven. Het huurtarief dat door gemeenten van verenigingen gevraagd wordt voor het gebruik van de sportaccommodaties dekt doorgaans niet de kosten die gemeenten maken voor de sportaccommodaties, waarmee de verenigingen tegemoetgekomen worden (pijl 7). De grootste inkomstenbron voor sportverenigingen zijn de consumentenuitgaven. Sporters die lid zijn van een sportvereniging dragen contributie af aan de vereniging (pijl 11). Verder geven ze geld uit in de sportkantine en nemen ze deel aan activiteiten zoals loterijen georganiseerd door de sportverenigingen (pijl 12). Naast de sporters zelf, komen de inkomsten uit de sportkantine en financiële acties ook voort uit andere groepen consumenten zoals ouders van jeugdleden en bezoekers van wedstrijden en evenementen. Tot slot komt een deel van de inkomsten van verenigingen voort uit sponsoring door private partijen (pijl 10).

Gemeenten dragen tevens indirect bij aan sportverenigingen. Jaarlijks worden uitgaven gedaan aan sportparticipatiestimulering voor burgers (pijl 13). Organisaties als Jeugdsportfonds Sport & Cultuur wenden vervolgens deze gelden aan voor stimuleringsregelingen, waarmee kinderen uit lage inkomensgezinnen lid kunnen worden van een sportvereniging.

Invloed van coronamaatregelen op financiële stromen

Door de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus onder controle te houden, komt een aantal financiële stromen voor sportverenigingen onder druk te staan. Met name van de zijde van de consumenten nemen de inkomsten af. Een aantal sporten biedt de leden sinds 11 mei weer iets van activiteiten aan. Per 1 juli geldt dit voor alle takken van sport (binnen de geldende coronamaatregelen). Daarmee lijken de contributies grotendeels in tact te blijven, Onzeker blijft wat de sluiting van de verenigingen voor gevolg heeft voor het ledental het komende seizoen. Tot 1 juli konden consumenten geen uitgaven doen. De verenigingskantines waren tot 1 juli 2020 gesloten en extra activiteiten als loterijen werden niet georganiseerd. Voor de komende periode is onzeker in hoeverre de

consumentenuitgaven op de vereniging aantrekken bij openstelling van de sportkantines, binnen de geldende coronamaatregelen. Ook de inkomsten vanuit private partijen zijn onzeker. In veel gevallen lopen sponsorcontracten door. Maar als steeds meer bedrijven het zelf moeilijk krijgen, kan het toch voorkomen dat bedrijven niet meer aan de sponsorafdrachten kunnen voldoen.

De inkomsten vanuit overheden zullen naar verwachting grotendeels in tact blijven. Sterker nog, met de eerder genoemde steunmaatregelen worden de financiële stromen vanuit overheden naar de georganiseerde sport groter. Het blijft echter wel de vraag of deze financiële stromen het verlies van de andere stromen kunnen compenseren.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl